

Poznejte s námi Sčítání 21 – Hranatý stůl

04. 03. 2021 12:07

V rámci Osvětové kampaně Poznej s námi Sčítání 21 realizoval spolek Comunités, z. s. Hranatý stůl. Cílem této akce bylo zjištění reálných povinností a informací v rámci sčítání lidu, domů a bytů (dále jen „sčítání lidu“), které mohou mít návaznost na uvedení vlastní národnosti – zaměřili jsme se tak především na tolik diskutované téma etnicity.

Společně s námi diskutovali na toto téma zástupci Agentury pro sociální začleňování, zástupci Českého statistického úřadu a také organizací realizujících komunitní práci v romské menšině. Záměrem Hranatého stolu bylo zhodnocení přístupu státu k národnostním menšinám a debata nad etnicitou, kterou je možné uvádět při nadcházejícím sčítání lidu.

Povinnost sečíst se

Povinnost účastnit se sčítání lidu má každý občan ze zákona, na což navazuje zákonná povinnost Českého statistického úřadu po ukončení vyhodnocení dat, která ze sčítání získá, podklady od občanů (sčítací formuláře) zničit. Z toho vyplývá, že se nemusíme obávat úniku informací, čehož se značná část Romů stále obává. Stává se také, že zaměňují občanství za národnost. Zatímco občanství dokládáme mimo jiné občanským průkazem, o své národnosti má právo si každý rozhodnout sám. Národnost souvisí s etnickým původem, jazykem a kulturními tradicemi, a to, jakou národnost při sčítání uvedeme je zcela subjektivní záležitost.

Možné problémy při sčítání

V podstatě máme dvě možnosti, jak zákonnou povinnost „sečíst se“ splnit – buď vyplněním elektronického formuláře nebo formuláře listinného. Elektronický formulář je dostupný také v romštině, což vidíme jako vstřícný krok vůči Romům. Listinný formulář je pouze v češtině, ovšem je možné využít cizojazyčnou příručku pro jeho vyplnění. O těchto skutečnostech podrobně informovala zúčastněná zástupkyně Českého statistického úřadu. Především pak zástupci romských organizací zdůraznili potřebu osvěty v sociálně vyloučených lokalitách a značnou náročnost vyplňování dotazníků. Problémy s vyplněním mohou mít také starší občané, kteří nemají přístup k internetu a informacím. Zástupci Agentury pro sociální

začleňování toto doplnili také tím, že data získaná ze sčítání nemusejí věrohodně odrážet reálný stav, například co se týče osob bez příštřeší. Toto se tak stává zdrojem důležitých zlepšovacích podnětů pro sčítání lidu realizované v roce 2031.

Dopady informací zjištěných ze sčítání lidu

Uvedení své vlastní národnosti je při každém sčítání lidu velmi diskutovaným tématem. Jednoduše by se dalo říci, že lze rozdělit zákonná opatření týkající se národnostních menšin na ta, která mají návaznost na informace získané ze sčítání a na ta, která na něj návaznost nemají.

Zákonná opatření s návazností na informace získané ze sčítání lidu

Již ze samotné podstaty subjektivního pocitu a dobrovolného uvedení národnosti ve sčítacím formuláři by bylo značně nelogické následně dle uvedené národnosti občanům cokoli přikazovat. Dle platné legislativy má však veřejný sektor naopak povinnosti, jejichž splnění mohou zástupci národnostních menšin požadovat. To se týká zajišťování názvů obcí, jejich částí a veřejných institucí v obci kromě českého jazyka také jazykem národnostní menšiny, která dlouhodobě žije na území obce a počet jejích příslušníků přesáhne 10 % obyvatel obce ve dvou po sobě jdoucích sčítání lidu.

Zákonná opatření bez návaznosti na informace získané ze sčítání

Bez návaznosti na výsledky sčítání lidu mohou příslušníci národnostních menšin uplatnit povinnou výuku ve svém jazyce, pokud o to požádají a počet jejích příslušníků dosáhne alespoň počtu 8 osob v případě základní školy, v případě střední školy počtu 12 osob. Komunikace ve svém rodném jazyce mohou využít také účastníci občanského soudního řízení. Tyto možnosti ovšem umožňuje již platná legislativa a nemají tak návaznost na výsledky o počtech příslušníků národnostních menšin zjištěných ve sčítání lidu.

Sčítání lidu je prováděno na základě zákona a není stanoveno, že Vláda České republiky musí nastavovat opatření pro řešení různých problémů, které ze sčítání vyplynou. Přítomní také diskutovali o návaznosti výsledků sčítání na dotační politiku České republiky a Evropské unie. Vzhledem na již probíhající vyjednávání o podobě operačních programů na další programové období a časovou prodlevu mezi samotným sčítáním lidu a vyhodnocením jeho výsledků, je tato návaznost nerelevantní.

Národní hrdost

I pro svou povahu dobrovolnosti uvedení národnosti tak především zástupci Romů konstatovali, že její uvedení ve sčítání lidu je spíše otázkou národní hrdosti a stává se tak prostředkem, kterým jednotliví členové etnických menšin mohou uvést svou národní příslušnost a vymezit se vůči dominantní populaci. Sčítání lidu a možnost nás občanů se hlásit ke své národnosti se tak především stává zdrojem informací státu o tom, jaké je v České republice složení obyvatelstva, co se etnicity týče.

Více potřebných informací je možné nalézt na stránkách www.scitani.cz.

TZ: Comunités, z. s.

info@comunités.cz

www.comunités.eu